

کنفرانس عمران، معماری و شهرسازی کشورهای جهان اسلام
ایران - تبریز (پایتخت گردشگری کشورهای اسلامی ۲۰۱۸)

حکمت سلسله مراتب خانه های قاجار (نمونه های موردی: خانه های سنتی تبریز)

۱- شبنم اکبری نامدار *۲- نوید پرتویی مهر

۱. عضو هیئت علمی تمام وقت دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

۲. دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بین المللی جلفا، جلفا، ایران

Navid.partovimehr12@yahoo.com

چکیده

نقش غنی و زیبایی جامعه سنتی، نتیجه غنا و زیبایی تار و پود معنوی آن است که طرحها و نقشهای کلی را به هم پیوند می دهد. اصول معنوی حاکم بر معماری سنتی ایران، ریشه های عمیقی در فرهنگ و اندیشه های این مرز و بوم داراست. بطور کلی سلسله مراتب به عنوان اصلی که کل جهان هستی را در بر می گیرد و در مفاهیم پایه ای خانه نیز نقش انسجام دهنده ای دارد، می تواند به عنوان اصلی غنی در ارتباطات فضایی خانه مورد استفاده قرار گیرد. هدف این مقاله، بررسی سلسله مراتب در خانه های دوره قاجار تبریز می باشد بنابراین در این نوشتار برای رسیدن به چگونگی تاثیر گذاری این اصل در بهتر کردن ترکیب فضایی خانه ابتدا به مفهوم آن به صورت کلی و جایگاهش از دیدگاه اسلامی پرداخته می شود. سپس با پرداختن به وجوه و ابعاد آن در معماری، بررسی چند نمونه از خانه های دوره قاجار تبریز، با توجه به سلسله مراتب عبوری- فضایی انجام می گردد. انجام بررسی ها در این مقاله به صورت تحلیلی- توصیفی و اطلاعات به روش کتابخانه ای جمع آوری شده است. در نهایت استفاده از سلسله مراتب عبوری (مابین) هم به صورت حقیقی و هم حقوقی و مجازی در ایجاد ترکیب و سازمان دهی فضایی خانه ها، و هم چنین استفاده از فضایی میدان مانند به عنوان فضای مرکزی و ارتباط دهنده که جدا کننده فضا ها از یکدیگر و عدم تداخل آنها می باشد برای رسیدن به سازماندهی مطلوب فضایی ارائه می گردد.

واژه های کلیدی: سلسله مراتب، خانه سنتی تبریز، سلسله مراتب عبوری (مابین) و فضایی، دوره قاجار